

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1905. December 10.

Vasárnap.

XXIV. évfolyam. 99. szám.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:
Egész (vire 10 korona. Félővre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap zelleri részét illető közlemények, Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:
4 hasábos petisorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos és árverési hirdetmények külön díjtétel szerint.
Nyíltér sora 30 fillér.
A hirdetmények s nyílt erek díja előre fizetendő.

Az „Uránia“ nálunk.

Irtá: Dr. Vértess József.

A magyar közművelődésnek egyik jelentős és kiváló intézete, azzal a nagy jelentőséggel és hozzáillő méltányossággal surrant el fennállásának egyik érdekes és nagyjelentőségű hatásköre mellett: fennállásának öt éves jubileuma mellett, mely ezt a tudományos társulatot, az Urániát minden tetteiben, lépéseiben jellemzi. Csendben, a reklám nagy dobjának kellemetlen hangjai nélkül összeültek azok a lelkes, tudós és minden ízükben magyar hazafiak, kik ezelőtt öt-hat évvel szerényen, de öntudattal, lassan, de határozottsággal bontották ki annak az egyesületnek lobogóját, melyre a tudományok népszerűsítését írták föl programmul.

Az Uránia egyesület és színház annak a határcsónak köszöni a létezését, kiknek élére nem kisebb ember állott, mint Molnár Viktor, közoktatásügyi államtitkár. Az alapítás fáradságos munkája az ő vállát nyomta, a szervezés nehéz feladata az agilis, semmi dologtól vissza nem rettenő természetét vette igénybe, s a ma egy fényes multra visszatekintő s egy még szebb jövő kilátásaival kecsegtető egyesületnek az ő életője.

A mikor az Urániát megállapította nemcsak a fővárost tartá szem előtt, hanem szívén viselte a vidék sorsát, közművelődési állapotát. Révai Miklós, Kármán József, Széchényi István gróf legfőbb gondja az volt, hogy Pestet irodalmi központtá tegyék. A szinte egy századig tartó munkásságnak meglelt az eredménye: Pest irodalmi központtá lett.

Az Uránia azonban a vidéket is beakarja vonni az irodalom, tudomány és művészet világába. Molnár Viktor éles szeme észrevette, hogy Szeged, Kolozsvár, Kassa, Pozsony, Arad s egyéb nagyobb vidéki városaink is mind megérték arra, hogy Pest mellett kisebb központokat alkossanak s hova tovább ne alárendelt, hanem mellérendelt szerepet játszanak fővárosunk mellett. Németországban Berlin mellett látjuk az irodalmi, művészeti centrumokká emelkedett Münchent, Lipcsét, Drezdát, Frankfurtot stb.

Mi az Uránia céljaiban, törekvéseiben ennek a feladatnak terszerű, tudatos kidolgozását látjuk. Mit is akar az egyesület?

Akarja, hogy a nagyközönség megismerkedjék a földrajz, a természetrajz, a csillagászat, irodalom és művészet újabb

kérdéseivel, kutatásaival. Akarja, hogy ne csak a főváros közönsége, hanem ifjúsága élvezze a felolvasásokat, hanem működését az ország nagyobb vidéki városai is akarja terjeszteni, amennyiben ott is állandóan előadja érdekes műsorát.

És erre nagy szükség van. Mert gondoljuk meg a népesebb városokban is alig akad ember, ki egy ilyen felolvasásra vállalkozhatnék; s ha véletlenül kerül közük egy ilyen íróember, vajjon ráér-e éppen akkor, midőn valamely egyesület vagy társulat meghívja. Faluhelyen meg erről beszélni, szinte nevetséges.

Az Uránia a bajon a következőképpen segít: az egyesület népszerű felolvasásokat írat kitűnő szakírók által s ezeket bocsátja a vidéki felolvasók rendelkezésére. A felolvasást az Uránia felszereli kellő számú vetítési alkalmas képpel, vetítőkészülékkel, melynek kezelését a leírásból könnyen meg lehet tanulni. Az összes eszközöket csekély kölcsöndíjért (körülbelül 10 korona) 8 napig adja kölcsön az Uránia, úgy hogy a felolvasást rendezőknek csak teremről és a vetítésvászonról kell gondoskodniuk.

Ez a nemes cél önmagát dicséri. A vezetők, élükön Molnár Viktorral, a magyar művelődés nemes és fáradhatlan bajnokival, elnyerték elismerésüket akkor, midőn intézetüket azzá fejlesztették, ami ma.

A vidéket folyóirata által is bevonja az Uránia a haladó művelődés világába s ez által is emeli azt a szellemi magaslatot, melyre immáron emelkedhetünk.

Az Uránia buzgón teljesíti áldásos hivatását s a Molnár Viktor neve is dicső helyet foglal el majdan ama gyöngyfüzérben, mely a magyar művelődés jeleseit foglalja magában. Ne legyünk mi se hálátlanok s a hosszú téli esték egyikét-másikat szenteljük egy-egy Uránia felolvasásra, mely bizonyára gyümölcsözőbb lesz sok haszontalan tereferénél.

Uj képviselők. Budapesten a II-ik kerületben f. hó 6-án volt a képviselő választás. Dr. Lukács György miniszterrel szemben Németh István ügyvéd, függetlenségi jelölt lett a győztes 230 szótöbbséggel. Vajdahunyadon Hollaky Arthur volt udvarhelyi főispánt választották meg a román nemzetiségű Butescuval szemben képviselővé.

A válság.

A zavargások izgalmai közepett a belpolitikai helyzet felelős tényezői minden törekvésüket a ki-

bontakozás lehetővé tételére irányítják. Ebben az irányban érintkezésbe lépett egymással Andrássy Gyula gróf, Apponyi Albert gróf, Kossuth Ferenc és — Lukács László. Különösen Lukács László részvételének tulajdonítottak némely politikai körökben jelentőséget, mert ebben annak megnyilatkozását látják, hogy az esetleges megegyezés nem maradna elmélet, mert Lukács László mindenesetre csak olyan irányban tárgyal, amelyben a kibontakozás lehetőségét a király irányában is biztosítottan látja.

Erről a tanácskozásról azt beszélték politikai körökben, hogy Lukács László arra akarja a vezírlőbizottságot rávenni, hogy december 19-én az országgyűlés elnapolása esetén a képviselőház szétoszolják. Egyes függetlenségi képviselők ugyanis azt hangoztatják, hogy a képviselőház tiltakozék az esetleges elnapolás ellen és maradjon együtt, legfeljebb a karhatalomnak engedjen. Ez is szóba került a tegnapi tanácskozáson, de közelebb jár a lényeghez az a másik hír, mely a kibontakozás létrehozására irányuló akciót lát ebben a tanácskozásban. E jó forrásból eredő hír szerint ama tárgyaláson erről a kibontakozási tervről volt szó:

Mivel a koalíció e minőségében kötve érzi magát programjához, de ezen az alapon eddig nem sikerült a kibontakozás, tegyük lehetővé a kibontakozást azzal, hogy a koronával való kompromisszum helyett az összes parlamenti pártok állapodjanak meg egy paktumban, mely az egyesített hatvanhetes többségre bízna a kormányalakítást oly szigorúan megszabott munkaprogram alapján, melynek megállapításában a függetlenségi párt vezetne, úgy, hogy annak végrehajtásával szemben legalább passzív jóakarattal viseltethetnek. A koalíciónak így nem kellene lemondania eddigi álláspontjáról, sőt szervezetiileg fel sem kellene bomlania, csak a lehetőséget nyújtja arra, hogy addig, míg ő veheti kezébe az ország sorsát, lehessen az más kezekben is alkotmányosan és közmegegyezésre.

A P. Lloyd megbízható forrásból azt jelenti, hogy Lukács László a tárgyalásokat nem tekinti még befejezetteknek s így legközelebből nevezetes események következhetnek be.

Fejérváry Géza báró Bécsben jelentést tett a helyzetről. Hogy mit hoz Bécsből Fejérváry, arról még kombinálni se lehet a mostani, ellentétes hírekkel teleített atmoszférában. A tőzsde irányzata megszilárdult, amit a fentebb is említett tárgyalásokon kívül annak tulajdonítanak, hogy Gautsch báró osztrák miniszterelnök — mint egy bécsi távirat jelenti — az osztrák parlamenti pártvezérek legutóbbi tanácskozásán azt a kijelentést tette, hogy Magyarországon legközelebb kedvező fordulat áll be. Ezt a kijelentést Gautsch báró annak kapcsán tette, hogy az osztrák delegációt még karácsony előtt akarta megválasztani, de a pártok erre csak abban az esetben hajlandók, ha a magyar delegáció megválasztása biztosítottnak tekinthető. Gautsch ezzel szemben tette a fentérintett megjegyzést, melylyel arra célozott, hogy Magyarország esetleg már karácsony előtt helyre áll a béke. Ezt minden jóérzésű ember óhajtja, mert az általános kavarodás az országot a legvégzetesebb összeütközésekbe sodorhatja. A jelekből ítélve ma olyan a helyzet, hogy a Fejérváry-kormány tehetetlensége tudatában szeretne immár visszalépni. Abban a pillanatban, mikélyt egy többségi kabinet kész megalakulni, Fejérváry minden habozás nélkül szeretné beadni a minisztérium le-

mondását, amit az uralkodó is szívesen fogad majd el a béke helyreállása érdekében.

Örömmel jegyezzük föl, hogy a vezérőrbizottság keresi és meg is fogja találni annak a módját, hogy a koalíció egységesen reáhelyezkedhessék az általános választói jog alapjára.

Szinészet Kézdivásárhelyen.

— Előleges színházi jelentés. —

Tisztelettel értesitem Kézdivásárhely és vidéke n. é. közönségét, hogy a vidék jelesebb erőiből szervezett dráma-, vígjáték-, népszínmű-, operettársulatokkal és saját zenekarokkal előadásainak sorozatát 1905. évi december hó 16-án Az emigráns, Kemechey hiruves színművével megkezdem.

Társulatom tagjai: Műszaki személynét: Fehér Károly, igazgató. Deréki Antal, művezető rendező. Fekete Andor, karmester. Szathmári Lajos, titkár. Zilahi János, ügyelő. Koronkay Rózsa, szűz. Fülöp Alfréd, zenekar igazgató. 6 zenész. Korray Győző, könyvtárnok. Balla Ákosné, pénztárnok. Kiss Albert, fődíszmester, 2 díszítő. Balla Ákos szertáros, 2 segéddel. Borcsay J. ruhatárnok, egy segéddel. Tóth Lajos szereposztó.

Előadó személyzet: Nők: Szalai Vilma, operette és népszínmű énekesnő. Miklós Dóra, coloratur énekesnő. Szathmáryné Etelka, énekesnő és komika. Fülöp Róza, énekesnő. Bokodiné Máté Róza, drámai hősnő és társalgási. Pozsonyi Julia, drámai anya és komika. Bokodi Mariska, drámai és vígjátéki szende. Perényi Melánia, énekesnő. Sebestyén Rózsi, naíva, soubrette énekesnő. E. Egyed Margit, Bokody Margit, Daczó Vilma, Békési Sári, Kulinyi Carola, kar- és segédzsinésznők. Férfiak: Fehér Károly, drámai hős. Deréki Antal, jellem. Szathmári Lajos, hősszerelmes. Balla Ákos, apa. Dányi János, tenor énekes és bonvivant. Péchy László, operette és népszínmű baritonista. Stoll Béla, operette buffó komikus. Sz. Kovács Gyula, síheder komikus. Zilahi János lírai szerelmes. Kiss Borci, Völgyi Jóska, Fodor Jenő, Török Jenő, Hortobágyi György kar- és segédzsinészek.

Operette újdonságok: Bolygó görög. Férjhez ment kisasszony. Bob herceg. Kis alamuszi. Aranyvirág. Casanova. Baba. Lotti ezredesei. Czigánybáró.

A csodadoktor. Szép Heléna. Üdvöske. Scherry. Kadét kisasszony. Svihákok. Jánosvitéz. Dancigi hercegnő. Lyzistráta (Makrancos hölgyek). Mulató istenek. Czigányvér. Chrisanthem. Hoffmann meséi. Csöppség. — Dráma és vígjáték újdonságok: Loute. Smólen Tóni. Szobalány. Takarodó Heidelbergi deákélet. Aszfalthetyár. Tetemrehívás. Boszorkány. Az emigráns. Kis pajtás. Lőcei fehérasszony. Uriel Akosza. Kuti bácsi. Szaharai konzul. Elnémult harangok. — Népszínmű újdonságok: Konkoly a buzában. Selyembogár. Czigányélet. A falu rózsája. Csokonai Vitéz Mihály. Ördög bibliája. Jerió falai, színmű. A műsor kiegészítésére a fővárosban színre kerülő s a drámai irodalom régebbi kiváló termékei fognak színre kerülni.

A bérlet eszközésével Szathmári Lajos titkáromat biztam meg.

Mély tisztelettel: **Fehér Károly,**
színigazgató.

NAPI HIREK.

— Uj egyetemi tanár. A vallás- és közoktatásügyi miniszter kézdívásárhelyi Dr. Tuzson Jánosnak a budapesti tudomány-egyetemen magán tanárrá történt képesítését tudásul vette és nevezetett ezen állásában megerősítette.

— Halálozás. Soltész Nagy Kálmán kir. tanácsos, Miskolc város volt polgármestere, majd egyik országgyűlési képviselője, f. hó 6-án Budapesten egyik szanatoriumban, élete 62 ik évében meghalt. A boldogultban Dr. Ráth Endre, városunk agilis képviselőjének ifjú felesége: Soltész Nagy Margit édes atyját vesztette el és gyászolja.

— Időjárásunk múlt szombat óta egészen belezokkent a télbe. Meglehetősen hórétge borította el már szombaton a földet s bár azóta meg is csapott egy kissé, péntekre újabb hó hullott le s ez még vastagabbá vette a vetések takaróját. A napok ugyan tűrhetők, de az éjszakák bizony hidegkőkké váltak.

— Épülő vasut. A csikmadéfalva—szászrégeni vasut építéséről azt az örömdetes hírt írják nekünk, hogy az építés az egész vonalon javában follik. Több mint 2000 ember dolgozik folyton Csik-Madéfalva és Gyergyószentmiklós között az utvonalon. Több kilométerre elnyúló földhányások mutat-

ják a serény munkát; mely ha a kezdethez hasonló rohamos léptekkel halad, akkor a körvasutnak esu pán Déda-Gyergyó-Szentmiklós között levő része lesz kiépítendő; mert a Szászrégen-Déda között való rész már át is van adva a teheráru forgalomnak.

— Korcsolyázás. Alig, hogy beköszöntött a tél: a mi korcsolyázó-terünk is elkészült az Ujuton s a vidám testedző sportot már is nagy kedvvel üzi kivált az ifjuság.

— Nagy paraszt lakodalom az alföldön. Orosházáról jelentik: Jankó Ferenc Orosháza érdekes birájának hasonló nevű fia szombaton tartotta meg Tóth Etelkával, egy odivaló, jómódu gazda lányával a lakodalmát, a melyen közel kilencszáz vendég vett részt. A lakodalom elfogyasztottak két drb négy éves tehenet, két hizott disznót, husz libát, tizenegy pulykát, harminchárom kappant, kétszázharom tyukot, kétszázharman kulesos kalácsot, huszonhat kenyert, nyolc hektóliter bort, harminc liter pálinkát, nyolcvan tortát és százötven csomó süteményt.

— A József főherceg szanatorium Egyesület igazgatósági ülése, nagy érdeklődéssel folyt le, különösen a vidék volt szépen képviselve és a mi vidékünk is. Reánk igen fontos az az elhatározás, hogy miután az egyesület már jövőre megnyitja száz betegre népszanatoriumát, azonnal hozzá fog a második, az Augustus nevét viselő szanatorium-építéséhez s egytuttal lehetővé teszi, hogy a délfranciaországi rendszerű tüdőbetegeket gyógyító kolóniák létesüljenek az ország több helyén. Természetes, hogy az egyesületnek arra az álláspontra kell helyezkednie, hogy ott létesít gyógyító intézményeket, a hol a legnagyobb érdeklődést tapasztalja. Mivel pedig mi a magunk erejére hagyatva sohasem tudjuk a magunk betegneink szolgáló gyógyítóházakat létesíteni s teljes erővel ezt a központ és agilis egyesületet kell támogatni. Az egész országban szokatlan nagy lendülettel szervezik az egyesület bizottságait, a mi kéri szavunk lehetetlen, hogy teljesen hatástalanul hangozzék el arra nézve, hogy minden erővel seregeljünk a népmentő cél sikere érdekében munkára. Különösen áldozó szívű hölgyeink segítségét várjuk. Örömmel jegyezzük föl, hogy már is hallottuk azt a tervet, hogy városunkban és vidékén a József Kir. Herceg Szanatorium Egyesület javára — működve előadást, mulatságot fognak rendezni. Jól esik tudnunk, hogy a mostani zavaros

T Á R G A.

Kézdivásárhelyi élet a XVIII. század elején.*)

Irta: Dr. Török Andor.

A város statútumai szerint voltak a városon polgárok (cives) és birtoktalan zsellérek, jogyábbok, kézművesek (inquilini sen operarii) a kik közül többben utóbb megszerezték a polgárjogot. A város közterheit azonban egyenlően hordozta mindkét elem. Társadalmi és jogi szempontból azonban már tagoltabb volt a lakosság. Voltak nemesek, szabad polgárok, zsellérek, idegenek, és jobbágyok, mely különböző osztályok azonban minden scrupulus nélkül házasságot kötöttek egymással. Elsőrendű jelentőségű azonban azon minden támadással szemben századokon át tisztán megőrzött elv, hogy a város a saját területén a várossal szemben nemesi előjogok érvényesítését nem tűrte soha. Nem gátolta polgárait a város abban, hogy nemességet szerezzenek, de a közzel szemben kérelhetlenül kötelezte mindonket, hogy a köztelherviselés elve szerint hordozzák a személyükre eső közös köteleességeket. A nemesítéseknel a nemeslevelek kibírdetésekor mindig ünnepélyes óvással jelentette ki a város, hogy ezzel a nemesített polgári köz-kötelességei alól felmenttnek a város privilegiumai és rendtartási értelmében nem tekintetik, személyi előjogaikat és nemesi címük élvezetét azonban érintetlenül hagyja a város mint azt pld. a Kovács család nemesítésekor 1658-ban tette. A 180 éves Barabás-perben is az volt a vita-

pont, hogy a város a Barabások nemesi telkének kiváltságos jogait tagadta.

A tárgyalom korszakban nemes családok voltak már többek közt a Balogh, Janesó, Pap, Szabó, Tóth, Borbély, Barabás, Kovács, Török, Kovácsy, Turóci, Molnár, Szotyori stb., — ez időben, 1721-ben kap nemes éget Szőcs István főbíró, kinek neve a nemesítéssel Szőtsire változtatott. Ez a család is kihalt fiúágon, nevét azonban az Oroszfalu felé eső „Szőtsi nádja” nevű dűlő őrzi.

Nem hagyhatom felemlítés nélkül, hogy a XVIII. század beköszöntésekor az egyik legősibb idevaló nemes család, a „Kézdivásárhelyi nemes Vásárhelyi” család, mely 1621-ben nemesített, már akkor elszármazott K.-vásárhelyről szerte a két magyar hazába, sok híresférfit adva a közéletnek és tudományoságnak. Egyik ága Sepsiszentgyörgyön él, egy másik Arad megyében, melyből Vásárhelyi Béla most aradi főispán, kinek bátyja: Dezső aradi alispán nevét őrzi a k.-vásárhelyi áll. el. iskola 3000 koronás „Vásárhelyi Dezső” alapítványa.

Nem óideken tudunk, hogy a lakosság nemzetiségi tekintetben akkoriban nem volt oly egységesen magyar, mint ma nevezetesen a birtoktalan jobbágy zsellér elem nagyrészen oláh volt és cigány, — de a jövevények közt már akkor ott volt az örmény bolos (negotior) is; voltak szászok, sőt görög és rác kalmáris akadt: a város csordapásztorai rendszeren oláhok voltak; — de mindezek a magyar nyelvet használták.

A lakosság legjellemzőbb foglalkozási ágát a fuvarozás képezte. Ez a foglalkozás a városra olyan — mint akkor mondták a „szekereskedés” — typus bolyeget ütött, mint később a híres komáromi szekeresesség Komáromra. Egy XVIII. századbéli gunyvers, azt mondja:

„Metropolisa Vásárhely az egész Kézdi-
nek

Üdvösség gyanánt tartják, ha szekereskedhetnek Sűrű hámja, vastag fala vasas szekereknek, Pokolba is elmenének, ha el elmehetnének.”

És valóban, alig van fogalmunk arról a nagy forgalmáról a fuvarozásnak, a mely akkor a városon volt. Borbély Dezster civis gróf Mikésné Bathlen Borbála asszony minden ingóságát Ziboláról Gyula városába fuvarazta. Két vásárhelyi asszony a miatt próböl egymással, hogy a Rákóczy féle szabadságharó alatt „a füleki és hajduböszörményi vagy expedició” alkalmával a tábori fuvarozás üzleténél pénzbeli differenciák támadtak közöttük.

Egyenesen szabadalmuk volt azonban a K.-vásárhelyieknek arra hogy Moldvában Brassóba áru fuvarozzanak. Ugyanez a jog volt Berecknek is, Bereckről Moldvában, mi természetesebb tehát, minthogy e felett a két város folyton veszekedett és s legfelsőbb fórumokig kereste azt az igazságot, hogy ői, és nem a másik várost illeti a fuvarozás joga Moldvában. 1680-ban ugyan békeegyezség kötöttet a két város között e tárgyban, és szabályoztatott a fuvarozás mikéntje, — melyre a főbíró 100 frt bírság terhe mellett felügyelni tartozott, és a XVIII. év száz elején elég megbüntettet városi ember esztével találkoztunk a miatt, mert „szerin kívül vitte a terhet Moldvában.” — de a gyakorlat még is túl tette magát az ilyen korlátozásokon.

A vásárhelyi ember megfordult akkoriban két országnyi területen, és ez a nagy járás-kelés nem csak életiskola volt rá nézve, mert utjában folyton üzletet csinált Havasalföldtől föl felső Magyarorszáig, és ez bizonyára nagy részen hozzájárult a vásárhelyi lakosság ismert erős üzleti érzékének kifejlesztéséhez. Hisz maga a város címere is egy fuvarozó fogat, jelölül annak, hogy az államnak főként a fuvarával szolgált a város.

A városi sodria előtt tárgyalat pörök nem kis

*) Felolvasás a kézdívásárhelyi Paedagogiumi Társaság-nak dec. 2-án tartott közgyűlésén.

napokban is az emberszeretetnek hívását megértik a jószívek.

— Két testvér a ravatalon egyszerre. Kézdivásárhely város egész lakosságában szinte, mely részvétet keltett az a szomorú, megrázó eset, mely Kapusi Károly járváló iparos családját érte, amidőn két szép és kedves leánya: Ilona és Erzsike a felrobbant petróleumlámpa lángjától összeégve, súlyos sebeket szenvedtek. Azóta 2 és fél hét telt el s bár a szerető, önfeláldozó szülők, testvérek és rokonság a leg gondosabb épolásban, a legjobb orvosi gyógykezelésben részesítették a szerencsétlen leánykákat, életüket még sem menthették meg, Erzsike, a kisebbik, f. hó 6-án estefelé, Ilona a nagyobbik, aki menyasszonya volt Baka István derék ifju iparosnak, f. hó 8-án éjjel, iszonyu fájdalmak között, kiszenvedtek s most ott nyugosznak a ravatalon egymás mellett, két koporsóban, virágok özőnétől elborítva s nemesak szülői s testvéreiktől, de mindenkitől megsiratva, aki látja a kedves, bájos szép leányokat így megsemmisülve. Halottas szobájuk bucsújáró helylyé lett: tömegesen látogatják a város lakói, hogy bucsut vegyenek tőlük. Temetésük ma, december hó 10-én vasárnap délután 2 órakor lesz.

— A „Jótekonny Nőegyesület” közgyűlése. A kézdivásárhelyi „Jótekonny Nőegyesület” ma december 10-én, vasárnap, délután 2 órakor a Takarékpénztár nagyertermében, közgyűlést fog tartani, amely alkalommal fogják betölteni a Cserey Jánosné sz. Zathureczky Emilia halálával megüresedett elnöki széket. A közgyűlésre ezen az uton is meghívja az egyesület tagjait az elnökség.

— Művész-estély a Vigadóban. Mulatságos estélyeket rendez Kézdivásárhelyen a Vigadó útertermében a jóhírű női utánczó: Tomesányi Tóni, szombaton és vasárnap dec. 10-én este 8 órakor. Bemutatja híven utánozva Blaha Lujzát, Kürty Klárát, Bárdy Gabit, a Finum Rózsát, Bob herceget, János yitét stb. szerepeket, női jelmezekben s kívül még Zöldi Juliska subrett-primadonna fog énekszámkokat előadni. Aki egy pár élvezetes órát akar szerezni, annak szívesen ajánljuk figyelmébe a ügyes női utánczó ezen kedélyesnek ígérkező estélyét.

— Gyilkosság az országúton. Két esomortáni földműves: Gyergyai Ferenc és Veres István valamiért ellenséges viszonyban voltak hosszabb idő óta. F. hó 6-án estefelé Kézdivásárhelyről hazame-

nt Kézdiszentlélek és Kézdiszentkereszt (Polyán) között az országúton összetalálkoztak s Veres István revolvérrel rálőtt Gyergyai Ferencre, aki összeesett s rögtön meghalt. A vizsgálatot megindították, a boncolást megejtették s Veres István gyilkost letartóztatták.

— Rablógyilkosság. Pap István aldobolyi lakost Aldoboly község határán ismeretlen tettesek megtámadták, jól elverték s a nála volt 800 koronát elrabolták. A kapott ütlegek következtében Pap István f. hó 6-án kiszenvedett F. hó 8-án volt a hivatalos boncolás. A vizsgálat pár hét óta eredménytelenül folyik, a tetteseket még nem sikerült kézre keríteni.

— Gyilkosság Nyénben. A korecsmázásnak szomorú eredményéről ad hírt nyéni tudósítónk. Nyika György Miklós és Sós Mihály együtt mulattak Nyén község egyik korecsmájában. Közben szeszszálalkoztak s Nyika György Miklós felkapott egy széket s azzal úgy fölé ütötte Sós Mihályt, hogy az a kapott súlyos sebek következtében f. hó 6-án meghalt. Tettest a bíróság letartóztatta; Sóst pedig felboncolták.

— Közgyűlés. A háromszékvármegyei „Erzsébet” árvaházynevelő intézet évi rendes közgyűlését Kézdivásárhelyt f. év dec. hó 17-én d. u. 2 órakor az intézet helyiségében fogja megtartani, melyrs az egyesület alapító tagjait, tisztviselőit, bizottmányi tagjait s az érdeklődő közönséget tisztelettel meghívjuk. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Számvizsgáló bizottság jelentése. 4. Költség előirányzat jóváhagyása. 5. Hivatalos iratok tárgyalása. 6. Elnöki bejelentések a tett intézkedésekről. 7. Liditványok. Kézdivásárhelyt, 1905. dec. hó 8-án. Gróf Mikes Árminné, int. elnök. Dobai János int. titkár.

— Jótekonnyaság. A kézdivásárhelyi munkaképtelen öregek Báro Szentkeresztly Stephanie nevét viselő menedékháza részére f. évi november hóban befolyt adományok: Tóth Gyuláné, özv. Jánosó Károlyné, Tusa Györgyné, Mágori Sándorné, Kovács István asztalos, Sára Imre, id. Kovács Dánielné Turóczi István, M. 20—20 fillér. Barabás Istvánné N. N., 10—10 fill. özv. Szűcs Sámuelné 1 véka rozs. id. Kovácsy Bálint, Nagy Bálint, Kovács Dánielné, Kovácsy Bálintné id. Kupán József, id. Török Sándor, ifju Szűcs Bálint, Benkő Pálné, Megyaszi Máténé, özv. Török Bálintné, özv. Bánffy Zsigmondné,

Dézi Bálintné, ifj. Kovács Jánosné, Turóczi Lászlóné, Bartháné, 2—2 véka pityóka. Nagy S. Pálné, Kovács Sámuelné, Dr. Török Andorné, Szabó Elekné, Dézi Jánosné, Pongrátz János, Jantsó Dánielné, Özv. Molnár Mózesné, Szotyori Dánielné, Fülöp Sámuel, Welneriterné, Nagy Béláné, Csékme Lajosné, Szabó Jánosné, Benkő Béláné, Farkas Sándor, Kattár János, Nagy Sándor, Benkő Lajosné, Mágori Endre, Jánosó István Mihály 1—1 véka pityóka. (Folytatjuk.)

Piaci árjegyzék 1905. december hó 7-én.

Buza, tiszta, mmászája	15	kor. 50 fillér.
közepes	15	” 10 ”
Rozs	12	” 10 ”
Árpa	10	” 20 ”
Törökbuza	18	” 60 ”
Zab	12	” 80 ”
Borsó literje	—	” 19 ”
Lenese literje	—	” 58 ”
Paszuly	—	” 28 ”
Kása köles literje	—	” 25 ”
Burgonya hektoliterje	2	” 60 ”
Marhahus kilogrammja	1	” 12 ”
Sertéshus	1	” 20 ”
Berbéshus	—	” 60 ”
Szalma mm.	4	” — ”
Széna mm.	10	” — ”
Ökör párja	350—450	” — ”
Tehén	200—300	” — ”
Ökörbőr	30	” — ”
Tehénbőr	23	” — ”
Faggyugyertya kilogr.-ja	—	” 84 ”
Faggyu nyers mm.	50	” — ”
Tüzifa 1 □ m.	8	” — ”
Malac darabja	5—7	” — ”
Liba párja	5	” — ”
Csirke párja	2	” — ”
Bárán darabja	—	” — ”
Tojás 2 drb	—	” 14 ”
Tehéntej egy liter	—	” 26 ”
Bivalytej egy liter	—	” 34 ”

hánysada olyan ügyletekből származik, melyek Moldvában, Havasalföldön, és a vármegyei Magyarországon kettettek. Részben ez magyarázza azt is, hogy a városba moldvai csángók költöznek, ma is élő családok ősei, kik oknai, gorzalfalvi birtokuk tárgyában pörösködnék a XVIII. század elején. Erős volt a két ország érintkezése és néposzerje.

A ki pedig nem szekereskedett, az ipart űözt. Az ipar erősebb volt, mint ma, és ma már nem létező iparágak is űözték, mint pl. az ötvös vagyis aranyművesség, a gombkötés, az üstgyártás vagyis rézművesség. Igen tekintélyes volt a bőripar, melyet öt céh űözt, a varga, a csizmadiák, a timár, a szíjgyártó és a szűcs. A timárság sokkal fejlettebb volt a mainál és Moldován át a kriuni tatároktól eljutott ide a híres Kordovány, szattyán és szironyos bőrkészítés ma már elfeledett tudománya. A bőripar annyira jellemző volt a régi K.-vásárhelyre, hogy lakossága gunynevét a „vargák”-tinnen kapta. A legnépesebb céh a csizmadiáké volt, melynek céhszabályait nem kisebb ember, mint az öreg Rákóczy György fejedelem állapította meg 1638-ban. A vasipar ágai voltak a lakatos, kovács, késcsináló; nem egészen tisztázott a csiszárság mivolta. Faipar ugyszólván csak a kádárság és ácsolás volt, ruházati ipar a szűcs mellett a szabó és gombkötő, — nagymérvű volt a szappanyosság és fazekasság is, — népes és virágzó a mészáros céh. A husárakat a tanács szükség esetén próbavágatással és limitációval rendeltetileg szabályozta, pl. 1749-ben hatóságilag megállapított ára fontonként a tehénhusnak 2, a sertésnek 3 pénz volt. A kömüvességet idelepedett egyes szászok űözték, a minthogy a köböl való építés ismeretét teljesen a barcasági szászoktól nyerte K.-vásárhely, a minek következtében a kőházak ma az u. n. félnémet háztípus szerint épültek és idővel ez a háztípus lett a városban uralkodóvá. Meg kell említenem még a borbélyokat is, a kik akkoriban

együttal sebészek és orvosok is voltak egy szemlyben.

A mesterembereket a céh szervezet tartotta össze és igazgatta nemesak ipari, hanem erkölcsi tekintetben is. A céhek élete megérdemelné egy külön tanulmányt, — csak annyit jelzek, hogy a — céhrendszer erősen védte-ugyan tagjait úgy a kon-tárok, mint az idegen iparosok versenyétől, idegenek pl. csak az akkoriban 8 napig tartó évi sokadalma-kon árulhattak, — de ezzel szemben a közönség előnyére szolgált, hogy a céh becsülete tiltotta se-lejtes munka árulását, az áru kellő minőségét a céh „látó mesterei” bírálták felül. Idegent a céhba, még inasul, vagy legényül is csak idevaló birtokos-nak kezességvállalása mellett vettek föl. Minden vá-rosi polgár tagja volt valamelyik céhnek, már szü-lelésétől kezdve az apja jogán, míg más céhba át-ném lépett.

A szekeresség és bőripar mellett legjellemzőbb foglalkozás módja volt a Váshelyieknek a házi iparszerű „égett-bor” főzés, vagyis a kisüstökkel való szeszfőzés. Ezt az asszonyok végezték, minden ház-ban fött az égett bor, melyet maguk az asszonyok hordtak vásárról-vásárra és árultottak. Maga a vá-rosi polgár nem igen fogyasztotta, de annál inkább a falusiak a városi korecsmákban és piaci sátrakban.

Az akkori gunyvers pl. azt mondja a Szentkatolnaiakról, hogy „az vásárhelyi kortsomát gyakorta keringik.”

Ugyancsak az asszonyok dolga volt a méh-ser készítése is, melylyel szintén ők jártak vásárra. Egyáltalán az akkori vásárhelyi asszonyaép versenyt dolgozott a főfival úgy otthon a háznál, mint az üzleti életben.

Mellékfoglalkozás volt a mezőgazdaság, mint ma is. A tárgyaltam korban már a város területén jóval tulterjedő földbirtokuk volt a városiaknak, különösen Altörja határán. Az egykoru gunyvers szerint:

„Alsótörja Váshelylyel szomszédos, határos, Határán igen sokat szánt és vettet a város, Mivelhogy az varga biradalom igen szoros.”

Főként búzát és rozst termeltek, a töröküzát nem, a burgonyának pedig hírt sem ismerték.

Ellenben sok kendert és lent termeltek, a mit Brassóban adtak el fejedelmi privilegium alapján vámentesen. Termelték a dohányt, még pedig nem egy polgár külön dohány kertészt tartott. Veteményekből mindenféle zöldséget, de főleg káposztát.

A mézes pálinkához, mézes kalácsához szükséges mézet itt termelték és a méz az asszonyok keresett árucikke volt.

A szekereskedéssel járó nagy és fáradságos utak erős, kiváló loállományt tettek szükségessé azért az állattenyésztés nagybőrmű volt a mainál. A sertéseket leginkább a város határán, a lovakat és marhákat a Kecskés és Katrosa legelőin tartották.

Külső viselete a lakosoknak általában egyszerű és magyaros volt. A férfiak sarkantyus eszimat, zsinóros szűk nadrágot, a szegényebbek székelyes harisnyapozsztból készült, magyaros zsinóros, gombos dalmányt, e felett prémes mentőt, hidegben buadt viseltek, fejükön pedig sapkát vagy magyaros prémes süveget. A férföltözethez igen gyakran az övben hordott kés járul, melyet nemesak járás kelésük alkalmával, de otthon is étkezéshez használtak. Nem ritkán fegyvert is hordottak magukkal. Kardot és pisztolyt; a legtöbb embernek megvolt ott a pus-kája is. A nők ruhája gyöcsből, és boltban vett posztóból készült, a lábbeli színes irhaborból készült u. n. „asszonyember-csizma” volt. Az asszonyok kontyot és főkötőt, a leányok fonthaját és pártát viseltek — felöltöül női prémes mentét.

A gombok vagy zsinórból fontak voltak, vagy önből, a gazdagoknál ezüsből készültek.

(Folyt. köv.)

Hirdetések.

Szenzációs ujdonság!

CARBIT LÁMPÁK,

melyek minden révvél nevezendő veszélyt kizárnak, világító erejük azonban rendkívüli és a világítás óránkint **csak 2 fillérbe kerül.** Törvényesen felülvizsgálva és védve!

Bevásárlási forrás Háromszék- és Csikmegyék részére kizárólagosan egyedül

JANCSÓ GYULA kereskedőnél

KÉZDIVÁSÁRHELYT

Ajánlja továbbá dusan felszerelt üveg-, porcellán-, zománcozott bádorgédenyek, konyha felszereléseit.

Dizsműaruk, karácsonyi és ujévi ajándékoknak alkalmas tárgyak és játékszerek rendkívüli nagyválasztékban vannak raktáron.

133. 1-2

Sz. 4517-905.

Pályázati hirdetmény

413/1905. főispáni számú rendelet alapján, Kézdivásárhely rendezett tanácsu város tanácsánál megüresedett rendőrkapitányi állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Az állás javadalmazása évi 2000 azaz Kettőezer korona törzsfizetés és 300 azaz Háromszáz korona lakbér. Az állás nyugdíj jogosultsággal van egybekötve.

Fölvívatnak a pályázni kívánók, hogy előképzettségüket és eddigi szolgálatukat igazoló okmányaikkal kellően felszerelt pályázati kérésüket folyó 1905 évi december hó 31-ik napjáig bezárólag méltóságos hallerkői gróf Haller János háromszékvármegyei főispán urhoz címezve adják be.

Kézdivásárhely, 1905. évi december hó 4-én.

Dr. Török Andor,
polgármester.

(132. 2-2.)

HIRDETÉSEK

olcsó áron felvétetnek e lap kiadóhivatalában.

Uj cipész üzlet!

Tisztelettel hozzuk a n. é. közönségnek becses tudomására, hogy az ország nagyobb városaiban több év alatt szerzett tapasztalattal vissza térve, itt helyben egy

cipész üzletet

nyitottunk, melyben Box, Zsevró és minden másnemű bőrök-ből állandó raktárt tartunk. Készítünk a mai kor igényeinek megfelelő divatos és a legkényesebb igényeket is kielégítő cipőket, uri eszmákat a lehető legjutányosabb árak mellett.

A n. é. közönség szíves pirtfogását kérve, vagyunk

Kézdivásárhely, 1905. dec. hó.

tisztelettel:

131. 3-3.

Antalfy Testvérek
a postahivatallal szemben.

A mai modern kornak teljesen megfelelő könyvnyomda.

A „SZÉKELYFÖLD” politikai hírlap kiadóhivatala.

IFJ. JANCSÓ MÓZES

gőzerőre berendezett könyvnyomdája, könyvkötészete, papír-, írószer- és könyvkereskedése

KÉZDIVÁSÁRHELYT

a „Jancsó”-féle gyógytár mellett.

Legolesőbb bevásárlási forrás
Olcsó! Szép! Tartós! Meglepő!

DIVÁNY- és GARNITURÁKBÓL

Ifj. Jancsó Mózes

kárpitos és díszítő műhelyében
Kézdivásárhelyt.

Készítetek saját felügyeletem alatt: új ebédlő- és heverő-diványokat, garnitúrákat, matracokat, foteleket, divánpárnákat, stb. szóval minden e szakba vágó munkákat, ugyszintén bármilyen rongálódott diványok, fotelek, stb. újratömését vagy behuzását olcsó és jutányos árak mellett teljesen újjá alakítottok át.

Gyorsan, izléssel és a legolesőbb árban készít el minden a könyvnyomdai szakmába vágó munkákat, u. m.: irodalmi műveket, tudományos és irodalmi folyóiratokat, tankönyveket, heti és havi lapokat, kereskedők és iparosok részére számlákat, gyászjelentéseket, körleveket, üzleti könyveket, névjegyeket, meghívókat, falragaszokat, stb. stb.

Butorraktáromban

mindig készletben tartok: ebédlő és szalon berendezéseket, ruha-, mosdó-, öjjeli- és éjszakai székelyeket márvánnyal és anélkül, garnitúrákat, sodrony betéteket, ágyakat, matracokat, hajlított és préselt ültető-székeket, függönytűtőket, gyermekkoosikat, stb. stb., melyeket szintén felügyeletem alatt — kitűnő száraz anyagból — saját asztalos, esztergályos és faragó műhelyemben készíttetek, s azoknak úgy jószágért mint tartósságáért teljes felelősséget vállalok.

Könyvkötészetemben minden fajta könyvek bekötését nagyon jutányos áron eszközölöm s azokat kívánatra ellátatom ércsarkokkal, miáltal azok tízszerre tartósabbakká válnak.

Nyomatvány raktáromban minden szükségeltető községi, közigazgatási, egyházi és ügyvédi nyomtatványok finom papíron nyomva, állandóan nagy raktáron vannak.